Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237, 4-0807
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 179. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 17-го ВЕРЕСНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS • JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 17, 1954. No. 179. VOL. LXII.

ВИБОРЧА КАМПАНІЯ В ПОВНОМУ РОЗГОНІ

НІКСОН І МАРТИН ВИГОЛОСИЛИ ПЕРШІ ПЕРЕДВИБОРЧІ ПРОМОВИ; СТІВЕНСОН ВИСМІВАЄ НЕЗГОДУ СЕРЕД РЕСПУБЛІКАНЦІВ

Вашингтон. — Два провідники республіканців — віцепрезидент Ричард М. Ніксон і спікер Палати Репрезентантів Джозеф В. Мартин виголосили свої перші передвиборчі промови, в яких згадували вислід виборів у стейті Мейн і підкреслювали конечність вибрати республіканську більшість під час осінніх виборів, щоб уряд президента Айзенгавера міг продовжувати здійснювати програму, яку так успішно почав в 83 Конґресі. Віце-президент Ніксон промовляв у Колумбусі в Огайо і заявив, що вибір демократичного Конґресу восени цього року зв'язав би руки президентові Айзенгаверові, бо демократи робили б усе, щоб здискредитувати республіканський уряд. Ніксон сказав, що вислід виборів в Мейні можна вважати республіканським успіхом, хоч там і вибрано демократичного губернатора. Він твердив, що демократи не мають великих гасел під час виборів, і тому республіканці мусять об'єднатися, а тоді напевно здобудуть перемогу в виборах. В найближчих двох роках, казав Ніксон, опозиція буде діяти під кутом президентських виборів у 1956 році і ще більше буде перешкаджати республіканцям здійснювати їхню позитивну програму. — Спікер Мартин заявив, що він оптимістично дивиться на виборчу кампанію і на вислід виборів восени цього року. Першу свою промову він виголосив в Меточені в Ню Джерзі, де виступав проти демократичних віщунів депресії. Він хвалив успіхи 83 Конґресу під проводом президента Айзенгавера і заявив, що існує потреба вибрати знову республіканську більшість в Конґресі. Мартин твердив, що республіканський Конґрес не дав себе застрашити демократичною критикою і щасливо вів країну від воєнної продукції до тих господарських змін, яких вимагає господарка країни під час миру. В Сінсіннаті в стейті Огайо промовляв бувший демократичний кандидат на президента Стівенсон, який казав, що Республіканська Партія в дійсності не є партією, бо вона розбита на різні фракції. Він твердив, що вибори в стейті Мейн показали, що виборці підтримують демократів, бо вибрали там демократичногоо губернатора, де від 20-ох років губернаторський пост займав республіканець. Президент Айзенгавер виголошує свої короткі проповіді, а інші республіканці тільки очорнюють демократів. Стівенсон передбачає, що найближчий Конґрес матиме демократичну більшість.

Обидві партії склали приречення вести чесну виборчу кампанію

Вашингтон. — Голови крайових партійних комітетів обидвох партій зобов'язалися, що їхні партії вестимуть цього року чесну кампанію під час виборів до Конґресу. За Республіканську Партію приречення підписав Лiонард В. Голл, а за Демократичну Партію — Стіфен А. Мічелл. Голови крайових партійних комітетів погодилися в тому, що будуть наполягати на 1,047 кандидатів на членів Конґресу, щоб вони під час виборчої боротьби зберігали „пристойність, шляхетність і чесну гру". Це приречення зобов'язує всіх кандидатів не ображати політичних противників, не послуговуватися очорненням і обмовами та виступати не проти осіб, а проти їхньої програми. Кандидати можуть критикувати своїх противників, але не сміють послуговуватися фальшивими й злобними обвинуваченнями та не повинні ставити під сумнів патріотизм свого противника і його льояльність до ЗДА, коли на це немає жадної підстави.

Д-р Смайт зрезиґнував з членства в Комісії Атомової Енерґії

Денвер, Колорадо. — Д-р Генрі Д. Смайт в листі до президента Айзенгавера заявив, що він резиґнує з членства в Комісії Атомової Енерґії, бо вирішив вернутися на своє попереднє становище в Прінстонському університеті. На його думку, „атомова зброя відстрашуватиме ворога починати війну, але коли б все таки ворог заатакував ЗДА, то ті запаси бомб, які ми маємо, запевняють цій країні і всьому вільному світові можливість відповісти на атаку з переважаючою силою". Д-р Смайт був членом Комісії Атомової Енерґії від 1949 року, і мав ним бути до 30 червня 1956 року. Він був єдиним членом Комісії, який не погоджувався на звільнення д-ра Роберта Оппенгаймера з Комісії Атомової Енерґії. Але в його резиґнаційному листі не має згадки про це його становище. На місце д-ра Смайта президент Айзенгавер іменував 45-річного професора Шікаґівського університету Вільярда Френка Ліббі, який обійме свій пост 30 вересня. Д-р Смайт свідчив перед Комісією в Сенаті, що є деякі розходження між членами Комісії Атомової Енерґії і її головою адміралом Луїсом Л. Стравсом.

В АМЕРИЦІ

● **Секретар Білого Дому** повідомляє, що президент Айзенгавер прийняв запрошення від Американської Федерації Праці і виголосить коротку промову на її конвенції 24 вересня в Лос Анджелесі, Каліфорнія. Секретар додав, що він нічого не знає про плян президента промовляти на зборах Конґресу Індустріяльних Організацій в Атлантік Ситі.

● **На Світовому Конґресі** Кардіологів у Вашинґтоні лікарі-спеціялісти від недуг серця ствердили, що куріння і вживання алькоголю спричиняються до недуг серця. Ствердження кровоносних судин на 20-50 відсотків більше у осіб, які курять або вживають алькогольні напої.

● **Голова Міської Ради** Ню Йорку Ейб Старк, промовляючи в готелі Вандербілт в Ню Йорку, заявив, що злочинність малолітніх у великих містах не можна поборювати самою поліцією, але треба організувати молодь в клюбах, де б вона могла виладовувати свою енерґію для добрих цілей.

● **Голова Крайової Федерації** Державних Урядовців, Лютер С. Стюард, на конвенції цієї організації в Далласі нарікав, що деякі найвищі федеральні урядовці не надто прихильно ставляться до підлеглого їм персоналу.

● **До Ню Йорку** прилетіла з Канади англійська княжна Кенту, тета королеви Єлисавети II. „Я щаслива, що можу бути в Ню Йорку. Я давно про це мріяла, і була зворушена, коли летіла понад це місто". Її привітав на летовищі Ля Ґвардія генеральний консул Ф. В. А. Ронделл та міські достойники.

● **В Мехіканській затоці** формується новий ураґан, жертвою якого впали вже кілька людей, між ними десять індіян, що втопилися, пливучи пором.

● **Попередній ураґан** Една наробив великої матеріяльної шкоди. Але Ню Йоркові він приніс користь, бо влив до його резервуарів 7,300,000,000 ґальонів води, підносячи стан води в резервуарах в Кетскілі і Кротоні на 6.7 відсотка.

Бенсон полегшує контролю засівів

Вашинґтон. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон заявив на пресовій конференції, що він вирішив цього року полегшити контролю засівів внаслідок того, що цього року в багатьох стейтах була посуха і фармери домагалися не вводити загостреної контролі. Одночасно Бенсон заявив, що він не робить цього з політичних причин, щоб здобути прихильність фармерів в виборах цієї осени. Згідно з контролею засівів мало бути обмеження засівів на всіх тих господарствах, які мають більше як десять акрів землі, що її не обсівають таким насінням як пшениця, кукурудза або бавовна. Це обмеження засівів мало за ціль не допустити до того, щоб зростали запаси збіжжя. Члени Конґресу, урядовці і представники фармерів більше нарікали на цю контролю засісів, ніж на те, що Конґрес зменшив допомогу на підтримку фармерських цін з 90 відсотків паритету до 82.5 відсотка, та зробив цю допомогу „пливкою" замість дотеперішньої тривкої. Найбільше нарікань було серед фармирів Середнього Заходу, де республіканці бояться, що демократи використають це невдоволення фармерів під час найближчих виборів. Бенсон заперечив, що він полегшує контролю засівів внаслідок натиску республіканських кандидатів до Конґресу.

Видадуть два більйони долярів менше на оборону ЗДА

Вашинґтон. — Асистент секретаря оборони і контролер цього департаменту В. Дж. МекНіл заявив, що в цьому фінансовому році ЗДА видадуть на оборону держави 35,575.000,000 долярів, — на два більйони менше від тієї суми, яку запропонував був президент Айзенгавер у своєму бюджетовому зверненні в січні цього року. Але до цього він додав, що хоч видатки постійно зменшуються, цього року майже подвояться нові замовлення на будови і продукцію зброї, що становитимуть від 16 до 19 більйонів долярів в порівнянні з фінансовим давнім роком, який закінчився 30 червня цього року, і в якому видатки становили 9,200.000.000 долярів. Це зможе статися тому, що уряд робить різницю між видатками і зобов'язаннями. За ту зброю і будови, які уряд замовляє цього року, він платитиме через 18 місяців або аж через два роки. З цих нових замовлень не користатиме автопродукція в Дітройті, бо там немає можливости збільшити продукцію танків. Літаки продукуватимуть в дотеперішній кількості, але збільшать продукцію керованих стрілен. Загально думають видати на оборону в цьому році коло 35 більйонів долярів: на армію і фльоту по 10, а на летунство — 15 більйонів долярів.

Мусульманські „паломники" з СССР скомпромітувались

Ню Йорк. — Два мусульманські втікачі з СССР, Гамід Рашід і Русі Насар, виїхали були під час цьогорічного традиційного паломництва до Мекки і зорганізували там успішну протикомуністичну демонстрацію, звернену проти мусульманських „паломників", а насправді пропаґандистів із СССР. Перед тим названі втікачі перебували в З'єдинених Державах, а потім поїхали до Савді Арабії, скориставши з фінансової допомоги Американського Комітету для боротьби з большевицмом. Притягнувши до співпраці 20-тисячну колонію мусульманських втікачів із СССР, які перебувають в Савді Арабії, вони поширили летючки, в яких насвітлювано переслідування всіх релігій в СССР і вияснювано ролю совєтських „паломників" за кордоном. Названих двоє мусульманських втікачів прийняли на окремих авдієнціях єгипетський прем'єр Гамаль Нассер, король Савді Арабії Савд і чільні політичні діячі Пакістану, Афґаністану та інших мусульманських країн, що брали участь у маніфестаціях в Мецці. В СССР живе ще тепер коло 35 мільйонів мусульман, здебільша на Північному Кавказі, в Азербайджані і в Середній Азії. Коло 40,000 мусульман втекли під час другої світової війни.

Збудовано найбільший у світі пластичний човен

Вашинґтон. — Команда Армії повідомляє, що вже незабаром буде готовий збудований із пластики човен, який можна буде демонтувати, перевозити закордон на кораблі або літаком, і там знову складати. Цей човен в секреті будували впродовж двох років. Він може витримувати 10 тонн тягару і транспортувати вояків, бо його трюм має величину 10×20 стіп. Цей човен, на думку команди Армії, не може взагалі потонути. Стіни його корпусу мають 1.5 цалі завгрубшки, складаються з трьох верств пластичного матеріялу і в десять разів тривкіші від сталі такої самої грубини.

Електронічний маґнет рятуватиме очі

Ню Йорк, Н. Й. — Полковник Джан Г. Кінґ заявив на Міжнародному Конґресі Офтальмологів у Ню Йорку, що Армійський Медичний Центр у Вашинґтоні викінчує продукцію електронічного маґнета, що ним можна буде витягати з очей кусники металів, які не може витягнути звичайний маґнет. Електронічний маґнет витягатиме кусники не тільки заліза, але й алюмінію, міді, цини і всяких інших металів. В Кореї 25 відсотків поранень очей мали за свою причину те, що в очі діставалися кусники металів.

Централю УГОА перенесено з Дітройту до Филаделфії

Дітройт, Міш. — Цього місяця відбувся в Дітройті, Міш., 4-й Крайовий З'їзд Української Гетьманської Організації Америки при участі 72-ох делеґатів від 12 Відділів із таких місцевостей: Дітройт, Шікаґо, Клівленд, Ню Йорк, Филаделфія, Мінеаполіс і Боффало. З'їзд УГОА відкрив д-р Мирослав Сіминович, а предсідником нарад був д-р Володимир Бачинський. На З'їзді прийнято рішення в організаційних справах, а між ними найважніше рішення, згідно з яким перенесено осідок Головної Управи УГОА з Дітройту до Филаделфії. Крім офіційних нарад, відбувся бенкет для учасників З'їзду. На З'їзді однодушно перевибрано на голову організації д-ра Мирослава Сіминовича, а на першого заступника голови з обов'язками ділового голови — д-ра В. Бачинського з Филаделфії. На другого заступника голови вибрано інж. М. Гаврилова-Вуяра, а на секретаря — проф. Володимира Лотоцького. З'їзд вислав привітальні депеші президентові Айзенґаверові і гетьманичеві Данилові Скоропадському.

ЗДА РІШЕНІ ПРОТИСТАВИТИСЬ ВСЯКІЙ АҐРЕСІЇ НА СХОДІ

Вашинґтон. — З'єдинені Держави є тепер, як і були вже раніше, рішені протиставитись всякій новій комуністичній аґресії на Південному Сході Азії і в обширі Тихого океану — заявив державний секретар Дж. Ф. Доллес у своїй великій промові, яку виголосив через усі радієві і телевізійні висильні в ЗДА в середу вечером, здаючи перед народом звідомлення з далеко-східньої конференції в Манілі. Відпір Америки чужій аґресії буде відбуватися „згідно з поглядом і місцем, вибраним Америкою", а не аґресором. Пояснюючи значення Південно-Східнього азійського пакту, Доллес підкреслив його виключно оборонний характер: він, мовляв, не є звернений проти ніякої держави і ніякого народу, а передбачений виключно лише для оборони далекосхідного азійського й тихоокеанського простору. Тому вороже становище, що його зайняли всі комуністичні країни до того пакту, є дуже характеристичне, як для того потенціяльного противника волі заторкнених далеко-східніх країн. Доллес звернув увагу, що коли тільки якась держава має імперіялістичні заміри на азійському терені, то відразу висуває гасло „Азія для азіятів". Так було з імперіялістичною Японією під час її походу в азійському і тихо-океанському обширі і так само є тепер з Совєтським Союзом і комуністичним Китаєм. Доллес підкреслив факт, що саме в моменті Манільської конференції комуністичний Китай збільшив свою воєнну активність — збройні атаки на острів Квімой — з виразною тенденцією залякати держави зібрані в Манілі і стурбовані проблемою безпеки Сходу. Але, мовляв, пакт, підписаний у Манілі, є не тільки ґарантом безпеки загрожених країн, але теж документом проти колоніялізму і в обороні права до повної самостійности всіх азійських народів. Доллес підкреслив теж одностайність, з якою весь американський нарід піддержує пакт у Манілі, з признанням висловившись про конструктивну ролю в Манільських переговорах, яку відіграли обидва сенатори, республіканський сенатор Смит і демократичний сенатор Мансфілд, обидва фахівці в далеко-східніх справах.

Пейпінґ хоче ізолювати Чіянґ Кай-шека

Тайпей. — Обстріл островів Квімой і вся комуно-китайська холодна війна проти національно-китайського уряду, осідком якого є Формоза, мають на цілі довести до політичної ізоляції національного Китаю, — заявив національно-китайський міністер закордонних справ Джордж Єг, який виїхав на сесію Генеральної Асамблеї до Ню Йорку. Комуно-китайці хочуть — сказав він — викликати у світі враження, що Формоза — це та бочка пороху, яка в кожній хвилині може вибухнути й запалити світ і тому краще „знейтралізувати" її та відпекатися від неї. Національно-китайський уряд, сказав його речник, рахується з тим, що СССР не припинить своїх заходів, щоб перевести комуністичний Китай до Об'єднаних Націй, але не вірить в успіх тих заходів.

Польські й чеські „невтральні" обсерватори — шпигуни в Кореї

Сеул. — Південно-корейський уряд офіційно оскаржив польських і чеських членів Невтральної Комісії в Кореї, що має наглядати за виконанням постанов перемир'я, у виконуванні шпигунських функцій на користь СССР. У польській і чеській делеґаціях знаходяться, заявляє південно-корейський уряд, совєтські старшини, які всюди їздять, роблять світлини, збирають інформації та передають їх Москві. Польські й чеські „делеґати" часто виїздять за залізну завісу і потім вертаються назад. Південно-корейські суверенні територіяльні права постійно порушується цими „невтральними" шпигунами. В заяві південно-корейського уряду подано конкретні випадки, коли польські й чеські комуністи показали в Кореї своє правдиве обличчя, яке не має нічого спільного з їх формальною миролюбною місією.

В Індонезії створилась протикомуністична партія

Джакарта. — У ході затяжної боротьби за впливи в Індонезії між комуністами і їх поплентачами, з одного боку, та мусульмани з другого, створено мусульманську антикомуністичну партію, чи радше широкий фронт, що охоплює всіх мусульманських лідерів. Керівники цього руху загрозили теперішньому урядові, що коли він і далі триматиметься прокомуністичної політики, то вони поведуть проти нього безпощадну боротьбу. Деякі з цих лідерів пропонують навіть створення в Індонезії окремої ісламської республіки з 16 мільйонами населення. Боротьбу між мусульманами і комуністами загострив приїзд першого совєтського амбасадора, Димитрія Жукова. Він заявив, що його місією є зміцнити політичні, культурні й економічні взаємини між обома країнами; особовий склад совєтської амбасади в Індонезії охоплюватиме, мовляв, 8 членів, 7 друкарниць і прислугу. Спершу заявлялось, що совєтська місія прибуде в числі коло 50 осіб, і ця вістка обурила патріотичні кола індонезійців.

● **Совєтське „приватне"** асекураційне товариство дістало було 5 місяців тому дозвіл від уряду Пакістану на асекурування пакістанських громадян від нещасливих випадків на морі і від вогню. Тепер пакістанський уряд відкликав цей дозвіл, покликавшись на „різні факти" з діяльности совєтських „бизнесменів". Уряд пригадав, що в СССР не вільно ніякій закордонній асекураційній фірмі асекурувати совєтських громадян і переконався, що під виглядом асекураційних аґентів можуть діяти совєтські шпигуни.

Видавець припиняє друкувати шкідливі „камікси"

Ню Йорк, Н. Й. — Видавець Вільям Гейнес з Ню Йорку заявив, що він не буде більше друкувати шкідливі з морального погляду „камікси", які почав друкувати в 1950 році. На Сенатській Підкомісії в Ню Йорку Гейнес недавно сказав, що, на його думку, ілюстровані журнали „зовсім нешкідливі" і не мають впливу на зріст злочинів серед молоді. Але тепер він добровільно припиняє друкувати ці видання, бо „цього бажають американські батьки". Він поінформував, що „три його жахливі публікації" мали тираж 800,000 примірників. Гейнес рішився припинити друкування своїх видань не з економічних, а з суспільних мотивів і сподівається, що інші видавці підуть його слідом і таким чином розв'яжуть справу шкідливої лектури для молоді.

ДОЛЛЕС ВІДЛЕТІВ ДО БОНН І ЛОНДОНУ — ПОМИНУВ ПАРИЖ

ПОДОРОЖ ДОЛЛЕСА ПРИСПІШУЄ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЕВРОПЕЙСЬКОЇ КРИЗИ БЕЗ УВАГИ НА СТАНОВИЩЕ ФРАНЦІЇ

Бонн. — Державний секретар Джан Фостер Доллес відлетів із Вашинґтону до Европи швидше, як він сам передбачував, бо вже у середу вночі, при чому на четвер по полудні була назначена його нарада з західньо-німецьким канцлером Аденауером. У п'ятницю вранці Доллес мав виїхати з Бонн до Лондону на нараду з міністром Іденом, щоб на суботу вернутися до ЗДА. Оминувши в своїй подорожі Париж, він викликав цим в усій міжнародній пресі коментар, що це плянова демонстрація Америки у відношенні до Франції, особливо ж до її теперішнього прем'єра й міністра закордонних справ Мендес-Франса, що його ЗДА вважають головним винуватцем провалу Европейської Оборонної Спільноти у французькому парляменті. Вправді Доллес вислав окремого листа до урядів Франції, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу, що він не може відвідати їх тепер з уваги на брак часу, бо — мовляв — мусить бути на сесії Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй у вівторок 21 вересня, але загально вважається, що це був тільки формальний арґумент для притуплення вістря проти французької демонстрації. Ото ж вдоволення західньо-німецьких політичних кіл з несподіваного приїзду Доллеса, як доказу, що ЗДА є рішені перевести якнайшвидше признання Західній Німеччині суверенности й включення її в збройну оборону Заходу проти комуністичної аґресії, іде в парі з журбою, що нехіть Доллеса взяти на себе ролю посередника між канцлером Аденауером і Мендес-Франсом та, навпаки, нове продемонстрування гніву ЗДА на Францію за відкинення Европейської Оборонної Спільноти, може в практиці утруднити співпрацю Західньої Німеччини з Заходом, яка неможлива без згоди Франції. Проте, як здогадуються часописні коментарі, американський державний секретар полетів до Европи мабуть з власним пляном, за яким можна б зв'язати Західню Німеччину з Заходом також і без активної згоди Франції. Це було б згідне з давньою заповіддю Доллеса, що на випадок, коли б Франція відкинула Европейську Оборонну Спільноту, Америка буде примушена зревідувати свою політику у відношенні до Европи. Черговим доказом американської тенденції відсунути Францію на задній плян в оборонній системі Заходу є запляноване буцім-то Доллесом внесок на найближчу Раду НАТО, щоб Головну Кватиру НАТО перенести з Франції до Люксембурґа.

Тим часом вістки з Парижу про вислід тамошніх нарад Ідена з Мендес-Франсом є, як можна було передбачувати, досить невтішні і далеко не покриваються з позитивними вислідами нарад англійського міністра закордонних справ у Брюсселі, Бонні і Римі. Мендес-Франс буцімто не має в принципі застережень проти поширення Брюссельського пакту з 1948 року на Західню Німеччину й Італію, але хоче раніше знати всі подробиці того проєкту, особливо ті, які давали б „залізні ґарантії" проти небезпеки відродження німецького мілітаризму й імперіялізму. Це торкається головно заборони Західній Німеччині продукувати важку зброю з упривілейованням Франції для такої продукції, а далі, із збереженням надалі контролі над німецьким зброєнням і військом. Небезпека таких вимог Франції полягає в тому, що виготовлення такого нового пакту в деталях вимагало б дальших тижнів і місяців затяжних переговорів, а однаково Англія, як Америка бажали б поладнати цю справу якнайшвидше. Тим часом Мендес-Франс, всупереч своїм попереднім заявам, стоїть буцімто тепер на становищі, що нема чого занадто спішитися з озброюванням Західньої Німеччини, бо — мовляв — недільні вибори в Шлезвіґ-Гольштайні вказують, що самі західні німці ставляться вже критично до справи свого озброєння, перенісши центр уваги на справу об'єднання німецької території. Ціллю нарад Доллеса з Іденом буде саме дізнатися про становище Франції й узгіднити становище ЗДА й Англії, рахуючись передусім з власними плянами і становищем Західньої Німеччини.

Командувач національно-в'єтнамської армії виїздить до Франції

Сайґон. — Прем'єр південно-в'єтнамського уряду і шеф штабу армії, між якими виник такий гострий конфлікт, що грозив перетворитись у громадянську війну, прийшли до компромісу. Шеф штабу армії і її фактичний командувач ген. Нґуєн Ван Гінґ погодився виїхати з Індо-Китаю, як цього вимагав уряд, але тільки на пів року, і в день, який він сам вибере. Чи він складе обов'язки командувача армії — невідомо. Ген. Нґуєн Ван Гінґ є давнім приятелем Франції, закінчив у Парижі високу військову школу й одружений із француженкою. Тому французькі чинники не втручались до того конфлікту, ставши на становищі, що це — внутрішня в'єтнамська справа.

В СВІТІ

● **У Західній Німеччині** американські й французькі наземні та летунські збройні сили переведуть масові „атомові" маневри в часі від 23 до 26 цього місяця. У цих маневрах візьмуть участь також стаціоновані в Німеччині американські атомові гармати, які будуть „стріляти" — очевидно — не справжніми атомовими стрільнами.

● **У Пакістані**, столиці Карачі, відкрито перший в цій країні т. зв. сухий док для будови нових кораблів і направи пошкоджених. До цього часу Пакістан відсилав пошкоджені кораблі у доки Сінґапуру, Мальти або Англії. Перший пакістанський док має 420 стіп довжини і 60 стіп ширини.

● **Хоч Тунісія** має ніби дістати від французів права внутрішньої самоуправи, себто поширену автономію, проте неспокій далі триває в цій північно-африканській країні. У сутичці між французьким військом і групою націоналістичних терористів-автохтонів згинули 7 тунісців і один француз, а кількох поранено.

● **В третьому томі** офіційної історії англійського летунства описано між іншим історію летунських дій у другій світовій війні. Англійське міністерство летунства твердить, що гітлерівська Німеччина тільки тому програла війну, що Гітлер, рахуючи на швидку перемогу, стримав був розбудову німецького летунства. Коли німці втратили в битві над Лондоном масу своїх літаків і коли альянти здобули безоглядну перевагу в повітрі, було вже запізно наздоганяти альянтське летунство.

● **Грецькі жінки** розпочали боротьбу за свої дійсні, а не формальні права. Хоч у Греції жінки на папері зрівняні в правах з чоловіками, проте вони не мають доступу до державних установ. Зокрема в ресорті закордонних справ нема ні одної грецької жінки, а в парляменті засідає всього одна посолка.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ВИБОРИ В МЕЙНІ

Мейн, найбільший із шести стейтів Нової Англії, має свої вибори майже на два місяці раніше, ніж інші стейти, і це ставить його в положення „барометра" щодо можливостей кожночасних загальних виборів у країні. Хоч інші стейти мають вибори в листопаді, Мейн відбуває їх у вересні ще від часу приступлення до Унії в 1820 році, коли то стейтова легіслятура визначила цей речинець з уваги на те, що стейт був переважно фармерський, а місяць вересень припадав між вчасними і пізніми жнивами. Слабо розвинені тоді дороги та комунікаційні труднощі мали на це теж свій вплив. Опісля цю дату виборів задержано, підкреслюючи цим відрубність стейтових прав від крайових. Сам стейт є переважно республіканський, і демократична меншість досі безуспішно намагалася достосуватись датою виборів до інших стейтів. У листопаді що кожних чотири роки Мейн разом з іншими стейтами відбуває тільки вибори президента.

Мейн, як згадано, мав опінію „республіканської твердині". Тепер він уперше за останніх 20 років вибрав не тільки демократичного губернатора, але й поважно зменшив кількість республіканських голосів у виборах до Сенату та Палати Репрезентантів. Не зважаючи на те, що вислід цього голосування могли перерішити місцеві, стейтові справи, далекі від крайових, все ж таки це зміщення „виборчу мораль" демократів і насторожує республіканців у цілій країні. Бо хоч непопулярність дотеперішнього губернатора Кросса в самому стейті могла спричинитися до перемоги демократів у виборі їхнього губернатора, — висліду виборів до Конгресу вже не можна приписати самим тільки місцевим справам. Тим часом така популярна сенаторка, як Маргарет Чейс Смит, перемогла цим разом свого таки справді мало популярного демократичного опонента більшістю тільки 58% голосів, у порівнянні з 71 відсотком голосів, якими вона була обрана в 1948 році. Подібна пропорція випала теж у виборах конгресменів.

Безпосередньо перед виборами в Мейні заступник президента Ричард Ніксон послухав, видно, своїх незорієнтованих дорадників і заявив, що вибори в Мейні будуть першою більшою пробою адміністрації президента Айзенгавера. Це ще тільки погіршує ситуацію для республіканців, бо цілком певно не збільшить їхнього престижу. Але й демократи зробили б помилку, якби передчасно тріюмфували в зв'язку з висліди виборів у Мейні. У передвиборчій кампанії в тому стейті, крім деяких проблем господарського характеру, майже не було загальнокрайових аргументів ані з внутрішньої, ані з закордонної політики.

Все ж таки вибори в Мейні багатозначні. Бо хоч їх не можна вважати „барометром", вони є доброю „першою лекцією" для одної і другої партії. Самі вибори в Мейні не перерішують загального висліду виборів у країні, але перерішити їх може наука з виборів у цьому стейті. Цю науку помітно вже в перших коментарях на тему тих виборів, зокрема з виборів до Конгресу. Якщо б стара засада: „Як іде Мейн, так іде країна" мала зобов'язувати, то в найближчому Конгресі республіканці мали б втратити 106 місць у Палаті і 30 в Сенаті. Але такого оптимізму не виявляють навіть демократи. Стівен А. Мічел, голова Крайового Комітету Демократичної партії, заявив, що коли б демократи в інших стейтах спромоглися тільки на половину тієї перемоги, яку здобули демократи в Мейні, то найближчий Конгрес уже був би демократичний. Єдиним офіційним республіканським коментарем на вислід виборів у Мейні була телеграма Роберта Гола, голови Республіканського Крайового Комітету, до сенаторки Смит з гратуляціями за вибір. Гол при цій нагоді згадує про „місцеві проблеми", які вплинули на вислід виборів, але рівночасно натякає на потребу „збільшених зусиль" республіканців, щоб добитися кращих виборчих результатів в інших стейтах.

Вибори в Мейні та їх вислід започаткували інтенсивну передвиборчу кампанію в цілій країні. Такі передвиборчі періоди дають багато нагод і можливостей видвигати й вияснювати важливіші проблеми внутрішньої та зовнішньої політики і зв'язувати з ними поодиноких кандидатів. Громадяни українського походження та їх республіканські й демократичні стейтові та місцеві клюби і організації повинні використати цю нагоду на те, щоб одною з виборчих проблем: стала й завжди актуальна справа американської допомоги українським визвольним змаганням, що, без сумніву, є в найбільшому інтересі Америки та всього вільного світу.

НАУКА З 40-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ УСС

Сорокові роковини вимаршу Легіону Українських Січових Стрільців — це не лише нагода для святкових академій. Політичне положення нашого народу вимагає яскраво насвітлити цю подію, тим більше, що є тільки тісними, ще сьогодні емігрантські намагання обмежити територіяльними, чи груповими рамками всенародне значення факту організації української військової, а невдалими порівняннями звихнути його політичну тверду обґрунтованість.

Не може бути заперечення, що організування власних українських військових формацій під власною командою і під власним політичним проводом — це подія всенародного, всенаціонального значення. Однак виникнення ідеї Українських Січових Стрільців вимагає бодай короткого насвітлення з погляду історичних подій.

Великий революційний рух 19-го сторіччя, завершений актом 1848 року, видвигнув одночасно соціяльну і національну проблеми. Наслідком цього руху була демократизація політичного укладу європейських держав, а також перехід монархічного устрою від абсолютизму до щораз більшої демократизації. Лише Росія залишилась і надалі тоталітарною абсолютистичною монархією, яка скріплювала опертий на поліційній системі автократизм. Тож не диво, що Росія була тюрмою народів не лише в очах поневолених нею народів, чи частини тих народів, які попали під окупацію інших, більш поступових держав, а й усіх народів Европи. Традиція боротьби проти московського царату в Европі сягає Наполеонових часів, відколи затріюмфувала по всій землі ідея свободи.

Український народ, вихований у традиції боротьби проти тиранії, в традиції боротьби за свободу, негайно приступив до організації своїх військових формацій, коли прийшла для цього нагода. Вибух світової війни в 1914 році — це й був той слушний час, на який наш народ чекав і від якого сподівався кращої долі. Свобода народу — це було найвище гасло, задля якого український патріот не завагався посвятити своє життя. Усобленням неволі була царська Росія, бо спарляментаризована австрійська монархія давала все ж таки деякі автономні права територіяльним групам, у висліді чого для українців у Галичині були іншими ворогами польські співмешканці в автономній адміністрації, ніж австрійська влада. Загальна стабілізація в тодішній австрійській монархії — і під політичним, і під господарським оглядом — могла навіть викликати щирий відрух в різнонаціональної масі населення для оборони цієї поступової монархії.

Однак Українські Січові Стрільці — це не був цей щирий відрух в обороні австрійської монархії, але з'єднаній і відвертий рух в обороні прав українського народу, за свободу України. Лише використовуючи толерантне становище австрійської влади, галицькі українці змогли створити власну військову одиницю, під власним військовим і навіть політичним проводом. Саме цей політичний провід був головною запорукою самостійницького українського стрілецького руху. Та ж це стара правда, що не може бути ніякої національної армії без власного політичного проводу. Такий провід мали УСС і він задокументував свою самостійну політичну думку в Маніфесті, виданому до всього українського народу з хвилиною творення УСС.

Якби так усі ті, хто ставить різні „але" фактові організації Легіону УСС, прочитали цей політичний документ, проголошений Головною Українською Радою за підписами таких політичних провідників галицької частини України, як Михайло Павлик, Кость Левицький, Микола Ганкевич, Степан Бараи, — напевно з подивом оцінили б політичний розум тодішніх провідників українського народу в цю важливу хвилину. В той самий час Симон Петлюра, який згодом очолив усю боротьбу українського народу, складав декларацію по другій стороні барикади, і ми цю декларацію вважаємо за доказ політичного розуму. Але в тій декларації була лише заява лояльности — тоді як Маніфест Головної Української Ради одверто „кличе до бою за волю України".

Та й знову порівняймо, скільки то заходів і труду Української Центральної Ради вимагала справа об'єднання українських вояків в російській армії в українські відділи вже тоді, коли революційні хвилі розбили будівлю царату. А в Маніфесті Головної Української Ради вже на початку першої світової війни точно окреслено самостійність і військового і політичного проводу УСС такими словами:

„Однодушним рішенням Головна Українська Рада з'єднала начальні управи всіх досі в нас існуючих стрілецьких і руханкових організацій в Українську Бойову Управу. Українська Бойова Управа стає єдиною стрілецькою організацією добровільців з назвою „Українські Січові Стрільці". В її руки вложила Українська Головна Рада владу над Українськими Січовими Стрільцями, а від Тебе, Український Народе, жадає карности і послуху."

Це авторитетне ствердження політичного проводу українців в Австрії є документальним доказом на те, що організація Українських Січових Стрільців мала лише національне українське підложжя. І тільки думка про Україну наказувала українському політичному проводові використати можливості створення окремих українських формацій в рамках австрійської монархії. Та сама політична думка українського народу була б подиктувала створення таких відділів і під російською окупацією, якщо б російська окупація на це дозволила. Але Росія була б уособленням тиранії, під якою українці не можна було навіть назвати себе українцем. Тому то, при наявності співпраці зазбручанських патріотів, український політичний провід на галицьких землях України творив українську незалежну формацію, бо „прийшов великий час і вибила слушна година", про яку в згаданому Маніфесті сказано: Здіймається пожежа війни, в якій тріснуть кайдани, що давили поневолені народи. В тій пожежі куться будучність України."

Саме ця будучність України була підложжям для створення УСС. І про це ясно сказано словами українського політичного проводу. Та й саме завдяки тому, що УСС постали внаслідок діяння українського політичного проводу — роля цієї військової формації вимкова. Це ж перша українська військова формація від часів остаточного знищення українського козацтва царською Росією. Це та українська військова формація, яка — тому, що створена українським політичним проводом — стала на висоті завдань у визвольній війні української молодої держави, виносячи всенаціональне і державне вище від територіяльного і групового.

І тому значення УСС — всенаціональне, що вони засвідчили своїми діями у визвольній війні. **Т.**

300-РІЧЧЯ ЖИДІВСЬКОЇ ГРОМАДИ В АМЕРИЦІ

З нагоди 300-ої річниці прибуття жидів до З'єдинених Держав Америки, жидівський соціялістичний щоденник „Форвертс" у виданні з понеділка 13 вересня пише: „Перші 23 жиди, що прибули у вересні 1654 р. до Ню Йорку, який тоді звався Новий Амстердам, не могли передбачити, якими гарними релігійними й людськими церемоніями будуть їх згадувати й шанувати 300 років пізніше, у вересні 1954 р."

Ці церемонії відбулися у неділю 12 вересня 1954 р. в найстаршій нюйоркській еспансько-португальській синагозі Шіріт Ізраел на розі Вест 70 вулиці й Сентрал Парк Вест евеню у Ню Йорку. Синагога зберігає ім'я засновника, що прибув у числі 23 „паломників", як їх тепер жиди називають.

Назву „паломників" пояснюється тим, що вони були прогнані з теперішньої Португалії, яка саме тоді змінила свою владу з голляндської на португальську. У Південній Америці, в Бразилії, їм також не дозволено було залишитись, як голляндським підданим. Прибувши під голляндську владу, в руках якої був тоді Новий Амстердам (теперішній Ню Йорк), вони не мало здивувалися, коли губернатор Петро Стайвезант поставився до них ворожо тому, що тут панівною релігією була голляндська зреформована протестантська церква. Щойно після довгих прохань і за стараннями впливового тоді новоамстердамського жида, Ашера Леві, Стайвезант залишив „найновіших" американців у спокою.

Та цей спокій був дуже важко здобутий. Втікачів з Бразилії захопили були по дорозі пірати, з рук яких викупив їх французький корабель „Ст. Шарль". Вони затягнули довг у власника цього корабля і мусіли поступово сплачувати йому кошти перевозу.

Оці історичні дані треба брати з деяким застереженням, бо точних записок з цієї мандрівки ніхто не залишив. Зате ніхто не сумнівається в правдивості оповідання про надзвичайну енергію, з якою перші жидівські паломники взялися до праці і зберегли для теперішнього жидівсько - американського покоління не тільки традицію, але й культурні та матеріяльні цінності.

У релігійних церемоніях в синагозі Шіріт Ізраел взяло участь 14 нащадків оцих перших паломників, між ними член Найвищого Суду стейту Ню Йорк, Едгар Дж. Натан. Інші визначні учасники свята були: почесний голова синагоги Генрі С. Генрікс і капітан Н. Тейлор Філіпс, правнук якого, Йонас Філіпс був другом президента Джорджа Вашінгтона.

700 учасників святочних недільних церемоній знайшли місце в самій синагозі, а 300 мусіли задовольнитися з того, що вислухали богослужения і промови з залі під школою. На відкритті ювілейного свята президент Айзенгавер прислав привіт, у якому висловив признання жидам за їх прив'язання до своїх релігійних традицій і за інші осяги впродовж 300-річної історії. Наспіли також телеграфічні привіти від жидів і нежидів з Палестини та інших країн. Ювілейні церемонії й імпрези, започатковані в неділю, триватимуть до 29 травня 1955 року.

За звідомленням голови ювілейного комітету, Ралфа Е. Самоела, розвиток жидівської громади в Америці іде швидким темпом. Доказом цього є передусім кількість жидівського населення, яке в 1880 р. становило 230,000 осіб, а тепер дійшло до 5,-000,000 осіб. Перший рабин, народжений в ЗДА, Гершон Мендес Сейксас, давав велику підтримку американській революції ще перед її вибухом. У 1874 він став членом-засновником Королівської Колегії, що тепер має назву Колумбійського Університету в Ню Йорку. Гайм Соломон був другом генерала Вашінгтона і допомагав йому фінансово вести революційну війну. Д-р Саймон Барух, з Кемден, Н. Дж., батько теперішнього жидівського патріярха, Бернарда М. Баруха, служив у штабі ген. Роберта Лі під час Громадянської Війни.

Нині відомі в цілій країні імена таких американців жидівського роду: суддів — Луї Брандайса, Бенджамина Кардозо; робітничих провідників — Самоела Гомперса, Сідні Гілмана, Давида Дубінського; авторів розважових творів та артистів — Давида Беласко, Ірвіна Берліна, Джорджа Гершвіна, Едді Кантора, Ричарда Роджерса, Дени Кей і т. п. Відомі теж жиди філянтропи, економісти, учені і т. п.

Розвиток і силу жидівської громади в Америці можна буде пізнати з місцевих свят, які вже заповіджено у 250 американських містах, де для цієї цілі створено ювілейні комітети. За порозумінням з Жидівською Духовною Семінарією складено програми, що будуть передавані через 13 радієвих і телевізійних станцій кожного тижня під назвою „Вічне Світло". Усі крайові, як релігійні, так і світські, організації співпрацюють з головним ювілейним Комітетом Тристаріччя.

У своїй проповіді рабін Вільям Берковіц з Ню Йорку закликав відзначити тристаріччя прибуття перших засновників жидівського громадянства в Америці для „духового обрахунку, самооцінки і правдивої застанови над собою самими". Це має бути ознакою скромности сильної спільноти. На закінчення святкування 300-річчя буде випущена в продаж давно приготована й надрукована у Вашінгтоні десятитомова документальна „Історія американських жидів". Це є, як кажуть речники жидівства в Америці, найкращий пам'ятник американської жидівської громади, найбільшої жидівської громади в світі.

„СОВЄТСЬКИЙ ПОЛКОВНИК"

Преса майже цілого світу продумує різні способи, щоб зацікавити своїми виданнями якнайширші кола громадянства та здобути якнайбільше число читачів. Недавно один німецький ілюстрований журнал відтворив подорож Гете з Мюнхену до Італії. Повіз, коні, погонич на високім передку, — все це було сенсацією дня. Віталі та гостили „Гете" цілі міста, містечка та села. На не менш дотепну думку впав один данський часопис. А саме, журналіст Ганс Фосмар, на доручення одного радісного часопису, подорожував в одностої совєтського полковника по Данії, щоб ствердити, як довго буде тривати ця подорож, поки його заарештують, як шпигуна. Зразу ця історія темою веселих розмов, але залишила вона по собі трагічний посмак, бо влада та громадянство сконстатували, що Данія це вимріяна країна для шпигунів.

Згаданий експеримент мав сенсаційний успіх, але зовсім інший, як цього сподівалися згаданий журналіст та редакція. Бо „совєтський полковник" подорожував вздовж і впоперек по Данії, всі його з респектом здоровили і ні разу не прийшло нікому на думку спитати його про якісь особисті документи.

В цілій Данії не було такої установи та особи, які б придержали „полковника". Навпаки, всюди діставав він якнайдокладніші відомості про військові укріплення та інші оборонні об'єкти, за які ділові шпигун заплатив би великі гроші. При цьому „пан полковник" зовсім не був обережний, — навпаки, він поводився провокаційно, розпитуючи про різні речі та справи ломаною данською або німецькою мовою. До цього мав він при собі великого пістолю, що є забороненою данським та альянтським старшинам. Його мав право заарештувати кожний данський вояк та поліцист. А таки ж ніхто не запримітив, що одностій значно відрізнявся від дійсного совєтського однострою, і до того ж на однострої видніло кілька гузиків данської поліції.

За цілий час своєї подорожі „шпигун" дістав тільки один раз незадовільну відповідь. А саме, коли він стояв в Копенгазі перед королівським палацом і спитався якоїсь жінки, чи може вона йому сказати, з кількох осіб складається королівська ґвардія — то дістав відповідь: „Це вас зовсім не обходить". Тим більше дивною та незрозумілою є та відкритість, з якою зустрічався „полковник" при різних запитах в інших осіб, які дуже радо давали потрібні вияснення та відомості. Копенгагський будинок де міститься генеральний штаб, був для нього звичайним домом і він ввійшов туди брамою, де був напис, „вступ заборонений". Військова сторожа стала під кріс, а всі данські та альянтські старшини, які його зустрічали, здоровили зовсім коректно. Опісля оглядав він військове летовище та окремий терен великого військового значення біля міста Ворділнгборг.

Але на цьому не кінець. „Шпигун" пішов до приміщення, де урядує поліція для чужинців, і тут вдавав, що не говорить ні данською, ні німецькою та англійською мовами, бо був певний, що тут його заарештують. Але прийняли його так, і дали такі інформації та вияснення, що данська влада та редакція часопису, яка придумала цю штуку, опинилися в жахливім положенні. І про те, що довідався „полковник" в поліції, не мав згаданий часопис відваги написати, бо побоювався, що читачі в це не повірять. А влада сушить тепер собі голову над тим, в який спосіб має вона забезпечити військові об'єкти проти дійсних шпигунів.

Вкінці, каже Ганс Фосмар, перед своєю подорожжю він не мав поняття про місце постою радарових улаштувань на острові Зеланд, але сьогодні знає про все якнайдокладніше. Зовсім незрозумілим є, з яким безмежним довір'ям оповідали йому старшини про все, що він тільки хотів знати. Кілька разів „шпигун" був так огірчений наївністю своїх інформаторів, що хотів навіть відібрати карти, щоб вони зрозуміли, які жахливі наслідки можуть мати їхні інформації.

Одно є певне, що ця історія спонукає данську владу витягнути далекойдучі конзеквенції. Організація належної охорони держави і військових улаштувань та шпигунської протирозвідки — це чергові завдання, які ждуть Данію. Коли про цю подію зайшла розмова в одному німецькому товаристві, то бувший старий вояк сказав: „Демократія це гарна річ, але треба мати — і вказав пальцем на голову — трохи олії в голові, чи не так?"

Нестор

„Чура", стрілець УПА

ЧЕРЕЗ ДОЛИНУ СМЕРТИ

(Розділ із книги спомин'в учасників рейду УПА в 1947 р., що готується до друку)

(4)

Такі гарячкові думки шибали Хитрому в голові, розсаджуючи йому мозок. А зроду недогадливий Дворян нічого про те не знав, та й не було нагоди повідомити друга, що є це остання допомога ратунку, і то так близько, ніби в руці, Хитрого, халяві...

Ідучи через село Паштне, Хитрий пригадував собі кожний шмат дороги. Бо він не раз туди ходив до Горлиць, до школи. Ось хоч би цей малий підгірок!.. Тут добре було б чимкнути... Ліва рука була в нього вільна, але він не міг нічого нею зорудувати, бо з того боку йшов вартовий. Так ідучи, Хитрий попросив вартового, щоб купив цигарку, щоб дав йому трошки затягнутися. Той подбаючи старшину, що „бандера" простити, і поспитав, чи можна йому дати. Старшина дозволив і вартовий дав йому цигарку. Тут Хитрий кілька разів шарпнув рукою, що була зв'язана з рукою його друга, а на знак, щоб той трохи подався, щоб не був тієї та деревина. Потягнувши пару разів цигарку, закашлявся так сильно, що трохи не впав на дорогу, пригнувши додолу й друга Дворяна. А в той час стиснув уже опинився в його правій руці. Та й сказав, задихаючись, до свого вартівника:

— Но, панє, алєсь мі дал запаліць, же мало мі нє удусіло, такє сільнє пан пали!..

Йому не раз приходилося курити ще сильніший „бакун", але хотів поляка „зачарувати" і тому так приговорював, як солтис до корови.

Друг Дворян нарешті здогадався, чому Хитрий так його шарпав, коли відчув коло долоні вістря стилета. Торкнув його пальцями на знак мовчазної згоди, бо для них, напівсмертних, і так уже не було іншої надії на порятунок.

Якраз переходили попри церкву й обидва, ніби на команду, зітхнули: „Ой, Боже!" А Хитрий почав потрохи чухрати вістрям по ремені, уважаючи, щоб не порізати своєї й другової руки, бо стилет був таки гострий. Та ще по Сівковій, щоб хтось Боже", червоні опричники почали глузувати з них, а один сказав: „Тераз і Буґ нє поможе!"

Коли вони вимовляли „Ой, Боже", червоні опричники почали глузувати з них, а один сказав: „Тераз і Буґ нє поможе!"

Та сталося інакше. Пройшли ще з триста метрів, а тут знову, як на Лемківщині бувало, капличка при дорозі. Друг Хитрий знову сказав: „О, Боже!" — і тут відчув Божу силу та поміч. Ще раз закрут направо: по правій стороні рівне поле, потім гора, ліворуч — просто вділ стрімкий берег і річка. Хитрий подав Дворянові знак до втечі, шарпнув його за руку, — і в тій хвилині кинулись обидва в два різні боки: Хитрий просто з берега у воду, а Дворян погнав, як вітер, полем, що було трохи гірше для втечі. Поляки тільки закричали: „Уцєклі, пся креф!" Зброя була у них на плечах, поки вони приготовились до стрілу, за той час друзі вспіли десь відбігти.

Старшина крикнув: „Висадзіць ракєтє і оґня!" — але повстанці пропали. Друг Хитрий пірнув у воду, а що було по великих дощах, то й річка трохи прибрала і несла за собою каміння, яке сильно гуркотіло. Один вояк кинув був ґранату, але друг Хитрий в тому часі був уже з-пів кілометра від них, ховаючись від ракетного світла між терновими кущами.

Як вибухла ґраната, з кількох „богатеруф" дістало по голові камінням, що його сила вибуху викинула на берег. Було чути лайку, прокльони: „Цук то варта, до холери, ти такі і такі, і то і ово — і так дальше несли мізкою собою вздовж села Маластово, аж вкінці один сказав: „Цо зробіш, зайонц уцєкл і юж го нєма".

Вже розвиднілося, як стрілець Хитрий прийшов на місце постою свого відділу. Стрільковий, побачивши його, не знав, що робити, — стріляти на нього, чи ні, бож відомо, що його схопили вороги. Ану ж, подумав стійковий, заломався на муках і тепер веде на нас ворога. Здержав його кличкою. Хитрий каже: „Я не знаю клички на сьогоднішній день, бо вже тільки вчора навечір втік з рук. Веди мене скоро до командира!" На щастя були його добрі друзі, що за раз побудилися і за хвилину всі були коло нього. А друг Хитрий ще довго потім розповідав свою небуденну пригоду, показуючи короткий німецький стилет — свого визволителя.

Кулеметчик Липа також над ранком прибився до відділу, цілий та здоровий, тільки дуже трясся і дзвонив зубами, бо був у самій сорочці. Друг Дворян віднайшовся аж по двох неділях в околиці Ліска.

В тій пригоді втратив молоде життя тільки друг-художник Веселий, палкий революціонер і відважний вояк, що перевів щасливо стільки повстанців через заміноване поле смерти, а сам загинув через підлу зраду. Його правдиве прізвище було — Ярослав Шведик, був сином сільського вчителя з села В. В. З приходом большевиків був арештований і вивезений на Сибір, звідки вдалося йому пропхатися до транспорту з німецькими полоненими, що верталися додому. З транспорту втік у Карпати, вступив до УПА і в її рядах загинув смертю героя, скропивши гарячою кров'ю свою лемківську землю, яку так дуже палко любив, як і всю Соборну Україну.

НА АЗІЙСЬКИХ ОСТРОВАХ

Що Азію ніякі поділи Індо-Китаю не заспокоять, вже ясно хіба й членам британської делеґації лейбористів, яких щиро захоплювались досягненнями комуністичного Китаю. Тож, коли Мао Тсе-тунг намовляв Етлі вплинути на політику ЗДА, то навіть цей приятель нового Китаю не витримав і порадив китайському диктаторові вплинути на Москву, щоб вона випрaвилась.

Не вищумів ще шампан у головах делеґації, як над островами китайського узбережжя залунали постріли, вибухи бомб й вогонь повітряних боїв: гарматній, дальші морські битви між силами комуністичного й націоналістичного Китаю. Китайські диктатори, у подзоровленні Кремлеві з нагоди дев'ятої річниці „перемоги над японським мілітаризмом", говорять про прямування ЗДА відродити японський мілітаризм та розпалити війну на континенті й китайських островах. Отож згадки комуністичних провідників про війну на островах і посилення на цих островах військової сили стоять в безсумнівному зв'язку.

Японія — також великий прикитайський острів — за переконанням комуністичних політиків грає головну ролю у воєнних задумах ЗДА. У дійсності ж Японія щораз голосніше починає промовляти власною мовою, і сумнівно, чи й найбільші зусилля ЗДА зроблять цю мову дійсно приязною.

Показна в ставленні японської прилюдної думки до Заходу хоча б свіжа справа жертв атомових дослідів на Тихому океані; зокрема справа з Кубойами, радіооператора рибальського судна, що опинилося в смузі діяння радіоактивності ще час вибуху водневої бомби 1-го березня.

Як говорять вістки з Японії, населення Японії так само зворушене долею Кубойами, як було враженe свого часу заявою імператора Гірохіто про необхідність прийняття ультимативного окупації країни.

Офіційні заяви спочуття ЗДА і готовість виплатити дуже високе відшкодування не змінюють наставлення населення, і образливе слово „марумото" (морська свинка) часто можна почути у розмовах, в яких згадується атомові бомби, скинуті на Гірошіму. Зусилля американсь-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Василь Мудрий

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ

(З нагоди 30-тиліття його постання).

(1)

У вересні місяці 1954 р. минає 30 літ від часу, коли у Львові українські політичні діячі почали робити заходи для завершення консолідації українського національно-демократичного табору, тоді поважно послабленою, бо поділеною на три групи. Ці заходи по довгих місяцях праці увінчалися успіхом, бо довели дня 11 липня 1925 р. до заснування Українсько-Національно-Демократичного Об'єднання, в скороченні УНДО.

УНДО було фактично продовженням Української Трудової Партії, яка до 1919 р. мала назву Української Національно - Демократичної Партії. Ця Українська Національно-Демакратична Партія була заснована 26 грудня 1899 р. Вона відіграла величерну і провідну ролю в українському національному житті за Австрії. Вона й вела та очолювала українську політику в часи державницького періоду західньо-українських земель та в часи затяжної боротьби за долю цих земель на міжнародній арені.

У її програмі, прийнятій на з'їзді 26 грудня 1899 р., стояло: „Ми, галицькі українці, частина українського народу, що мав колись державну самостійність, відтак боровся віками за свої державно-політичні права, а ніколи не зрікся і не зрікається прав самостійного народу, заявляємо, що остаточною метою наших народних змагань є дійти до того, щоби цілий український нарід здобув собі культурну, економічну і політичну самостійність та з'єднався згодом в одноцілий національний організм, в якім загал на свою користь орудував би своїми справами: культурними, економічними і політичними"...

„Змагаючи до тої оконечної мети, а зважаючи на нашу приналежність до австрійської держави, ставимо собі для нашої народної роботи отсю програму: в межах Австрії поділу Галичини на часті українську і польську і Буковини на українську і волоську та створення з українських частей Галичини і Буковини одної національної провінції з окремою адміністрацією й окремим національним соймом".

У 1919 р. в Станиславові, що тоді був тимчасовою столицею ЗУНР, змінено назву партії на Українську Трудову Народну Партію та пороблено деякі зміни в програмі, достосовуючи її до нових часів. Першим головою Української Національно - Демократичної Партії був Юліян Романчук, другим довголітнім головою був д-р Кость Левицький, а третім д-р Евген Петрушевич, що очолював також Українську Трудову Партію.

Після польсько-української війни очолював у Галичині Трудову Партію один із її заступників голови д-р Володимир Бачинський. Він очолював і тодішню Міжпартійну Раду у Львові. Українська Трудова Партія вела в краю всю свою працю в тісному контакті і переважно за вказівками, отримуваними від свого центру у Відні, де тоді був і цілий уряд ЗУНР. Такий стан тривав до 14 березня 1923 р., коли то рішенням Ради Амбасадорів у Парижі признано Східню Галичину Польщі з тим, що вона введе на тому терені з уваги на етнічний його характер, автономічний устрій. Після того трагічного для українського населення рішення, правне положення краю і його населення радикально змінилося.

До того рішення мусіла зайняти відповідне становище Українська Трудова Партія. Під безпосереднім страшним враженням від того рішення пройшла у Львові на площі святого Юра негайна масова реакція українців. Попри завзятий протест проти постанови Ради Амбасадорів відбулась масова присяга тисячних учасників маніфестації на вірність українським державницьким ідеалам. Присягу відчитав сеньйор українських політичних діячів Юліян Романчук. Його голос був за слабий, щоби міг дійти до тисячів зібраних. Тому за ним повторяв своїм грімким голосом слова присяги знаний тоді волинський громадський діяч і посол Марко Луцкевич. Ця торжественна маніфестація з присягою зробила на всіх учасників потрясаюче враження. До маніфестаційного походу через місто польська поліція не допустила й учасників маніфестації розігнала.

На листопад 1923 р. заповіджено Народний З'їзд (партійний конґрес) Української Трудової Партії. До нього йшли дуже старанні підготування не тільки у Львові, але й у краю. Цей з'їзд відбувся у листопаді 1923 р. Як на тодішні часи він був дуже численний. Головну політичну доповідь виголосив д-р Володимир Охримович. Він проаналізував наше правне положення перед 14 березня 1923 р. і після нього та прийшов до висновку, що тепер треба все українське національне життя залеґалізувати, леґалізуючи Українську Трудову Партію. Її можна залеґалізувати при допомозі відповідної політичної тактики. Не нарушуючи нашого головного національного ідеалу, прямувати до української незалежної держави, тепер треба висунути в Польщі, як наше політичне бойове гасло, боротьбу за територіяльну автономію українських земель під Польщею. У висліді дискусії з'їзд прийняв відповідно до доповіді потрібні резолюції.

На тому з'їзді вибрали головою партії кількома голосами більшости д-ра Володимира Бачинського. Одначе він через ту невеличку більшість вибору не прийняв. Тоді величезною більшістю вибрано головою д-ра Володимира Охримовича. Щойно після з'їзду виявилось, що партія на своїх верхах до праці не здатна. В Центральному Комітеті партії підняла голову опозиція, інспірована віденським еміґраційним центром, і стала на становищі, що постанови партійного з'їзду в їх політичній частині є для неї необов'язуючими. В кілька місяців потім д-р Володимир Охримович зрезиґнував зі свого становища голови. Провід партії обняв один із заступників голови, старенький вже тоді о. Олександер Стефанович. Українська Трудова Партія, як цілість, перестала існувати. Во всі прихильники політики д-ра Володимира Охримовича створили політичну групу „Діла", що було їх речником, а ті, що залишились при кермі Трудової Партії, заснували новий щоденник „Наш Прапор", який появлявся тільки кілька місяців. Деякі члени Трудової Партії вступили до новоосновної „Української Партії Національної Роботи", що її очолював волинський посол Самійло Підгірський. У міжчасі головою Трудової Партії, що звала себе Незалежною Групою Української Трудової Партії, став д-р Сидір Голубович.

Такий стан розбиття та розпорошення українських національних сил не міг тривати довго. Від вересня 1923 р. номінальним головним редактором „Діла" став д-р Дмитро Левицький, який не був вмішаний у місцеві політичні розгри, бо недавно вернув з-закордону, де був послом УНР у Копенгазі. Йому то, як новому на галицькому повоєнному терені громадянинові, доручила група „Діла" робити заходи для нав'язання контактів з усіми національними, демократичними групами в цілях їх політичної консолідації. Було це в серпні 1924 р. Д-р Дмитро Левицький виявив у тому напрямі поважну рухливість та ініціятивність. Уже під кінець вересня 1924 року дійшло до перших сходин представників групи „Діла" з представниками Незалежної Групи Трудової Партії та Партії Національної Роботи (т. зв. загравістів від їх тижневика „Заграва"). Переговори йшли дуже поволі. Вже в січні 1925 р. до переговорів долучилась група українських національних послів із Волині.

В переговорах брали участь від групи „Діла" крім д-ра Дмитра Левицького, д-р Волод. Охримович, Федь Федорців і Василь Мудрий. Від Незалежної Групи Трудової Партії д-р Кость Левицький, д-р Сидір Голубович, о. прелат Куницький, від Укр. Партії Національної Роботи Вол. Кузьмович, Дмитро Паліїв і Остап Луцький. Від волинських послів і сенаторів сенатор Михайло Черкавський, посли Сергій Хруцький і Борис Козубський та рідше лікар д-р Пирогів із Ковля. Найбільше часу при переговорах зайняло питання, чи відновити, (краще „обновити") Трудову Партію чи покликати до життя нову партію з іншою назвою та з новою, пристосованою до нових обставин політичною програмою. Остаточно найдено компроміс, який полягав на тому, що підготовлювана консолідація українських національно - демократичних груп повинна завершитись під новою назвою, а замість програми, треба виготовити таку тимчасову політичну плятформу, яка задовольнила б усіх контрагентів. Для нової партії устійнено назву: Українське Національно-Демократичне Об'єднання. Назва крила в слові Об'єднання поважні небезпеки. Назовні вона підкреслювала, що цей політичний новотвір є об'єднанням груп, які на будуче зможуть у партії творити фракції, чи радше групами себе проявляти. В половині червня 1925 р. була плятформа Об'єднання, а крім того відозва до українського населення. Дня 11 липня 1925 р. відбувся перший з'їзд, основний з'їзд Українського Національно - Демократичного Об'єднання.

Цей з'їзд прийняв плятформу партії, що мала на деякий час заступити програму, та одобрив запропоновану відозву. Головою партії вибрано д-ра Дмитра Левицького, а заступниками голови: о. прелата Леонтія Куницького, сен. Михайла Черкавського з Волині, Михайла Стефанівського, Остапа Луцького і Гриня Тершаківця. Головним секретарем партії став Володимир Целевич.

(Продовження буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Неперестане літо

Літо — це період зовсім послабленої або й припиненої громадської праці. Висока температура це дозволяє на засідання, зате манить простір, сонце і природа. А втім, у нашому місті і посеред літа, крім пікніків, можна було занотувати кілька поважних явищ громадської кухливости і посвяти. І так основано тут будівельну корпорацію „Вірчкрест Вілдінґ Комп." з переважаючим українським капіталом (66 проц. з 25,000 дол.). Ця Спілка вже діє і про неї згодом напишемо більше. — Основано теж кооперативу „Діброва", яка придбала фарму на українську оселю (про це напишемо далі обширно). — Розріст Кредитової Спілки „Самопоміч" не дозволяв „вакаціонувати" членам провідних органів, які мусять вдоволитись признанням, що його знову висказав на засіданні дирекції — 22 серпня ц. р. представник Мічіґенської Ліґи Кред. Юній, м-р Ґовшер і цим разом приведений ним неґритянський гість із Трінідад, що об'їжджає тепер Америку, приглядаючись тутешнім кред. юніям. Його прізвище Ґлен Реджіст. Він працює в Департаменті Розвитку Кооперації. Він забрав на свою батьківщину теж пропаґандивну літературу нашої Спілки. — Православні українці почали і вже викінчують в Дірборні, що межує чи просто перемішується з Дітройтом, будову Св. Троїцької Церкви, яка буде служити парафії цієї ж назви під проводом пароха о. Р. Качмарського і голови Пар. Ради п. Гузія. Для збільшення фонду будови алаштований буде 3 жовтня ц. р. великий концерт духовних і світських пісень. Маємо відомості, що в Дірборні збираються будувати також українці-католики церков св. Архангела Михайла й інтенсивно збирають на це фонди. — Постійно дуже рухливе і підприємчиве Т-во Укр. Інженерів, відділ у Дітройті, своїм дуже вдатним пікніком 27 червня ц. р. у Віндзорі, нав'язало тісніший контакт з віндзорськими інженерами з там. відділу Укр. Техн. Т-ва у Канаді, а висилкою делеґатів до Торонта 31 липня ц. р. підготовило організаційну співпрацю американських і канадійських українських інженерських організацій і посунуло справу зорганізування Світового Об'єднання Українських Інженерів. — Дітройтський СУМА підтримав видайно здвиг сумівців у Віндзорі, а недавно оснований мужеський хор „Боян" під дир. Филипова, не переривав своїх проб і в літній порі. Тепер він готується до виступу на одній з найзамітніших імпрез, яку влаштовує Літ. Мист. Клюб 18 і 19 вересня ц. р. (Ювілей мистця Є. Козака). — Коли ми при хорах, то треба згадати наполегливу працю нашої славної Капелі Бандуристів над новим репертуаром, головно для запису нових грамофонних платівок. „Комітет Сприяння Капелі Бандуристів" розвинув широку роботу по організації нового турне Капелі по південних стейтах. — Правління Літ. Мист. Клюбу теж не дуже спочивало в літі, бо підготовляло осінню програму, а голова п. Бажанський вклав багато труду в Зустріч Мистців і громадських діячів у Торонто. — Як зачуваємо — оба відділи УКК, як теж Федерація й інші установи готуються до посиленої осінньо-зимової діяльности. Було б тільки побажаним, щоб нашим організаціям вдалось законтвізувати більшу кількість громадян, бо досі, куди не підеш, завжди зустрічаєш тих самих людей, що часто задихаються під тягарем накладених на них громадських обов'язків.

Українознавче шкільництво кріпшає

Те, що ми написали в заголовку, можна сміло сказати, розглядаючи шляхи розвитку шкіл українознавства по різних містах ЗДА. Наше завдання в цьому дописі скромніше: хочемо поділитись з читачами деякими деталями школи Українознавства в Дітройті-Схід, яку веде і фінансує Батьківський Комітет цієї школи (в західній частині Дітройту цю ролю сповнює Т-во Рідна Школа).

Школа Українознавства на сході Дітройту вступає тепер у 5-ий рік свого існування, себто своїм віком дотримує приблизно кроку новій іміґрації, коли йдеться про її масовість. Зі скромних початків, що найшли своїх ентузіястів поміж членами т-ва „Самопоміч" на чолі з невтомним рідношкільним діячем інж. Д. Березовським, школа розрослась у поважну інституцію. Вистачить сказати, що в минулому шкільному році було в ній 7 кляс з 164 дітьми, а вчило їх 7 учителів (-льок). Приміщення мала вона і далі матиме в публ. шкільному будинку при вул. Ґрейлінґ.

Насправді — то це все таки тільки палітив рідного шкільництва, що разом з любов'ю Америки має зберегти в дітей любов до їхньої покиненої Батьківщини шляхом вивчання української мови, історії і географії України і різних питань з царини української культури і побуту. Вживаємо слово „палітив", бо це школа доповняльна, наука в ній є раз у тиждень по суботам (2-5 поп.), отож вона не може сповнити тої ролі, яку сповняє школа щоденно. Все таки вартість Школи Українознавства величезна, тимпаче, що її діяння не замикається в рямцях щотижневих трьох годин. Діти користуються великою бібліотекою, що складається з 763 книжок вартости поверх 1 тисяча долярів. (Тут треба згадати жертвенну працю бібліотекаря п. Бойка, який зовсім безкоштовно оправив у тверді обкладинки 221 книжку). Також різні свята, що їх улаштовує школа, тримають дітей у рідному середовищі, а підготова тих свят створює потребу частіше зустрічатись різним гуртам. І так: у мин. шк. році влаштовано: Шевченківське Свято, дитячий масковий баль, коляду по домах на громадські цілі і врочисте закінчення шк. року з мистецькою програмою і дитячою забавою. Слід теж згадати, що діти в школі привчаються теж до жертвенности. Дрібними датками вони склали, напр., в мин. шк. році 220 дол. на допомогу українській школі в Німеччині (Людвіґсфельд коло Мюнхену).

Серед того радісного є і дещо сумне. Хоч дітей в школі багато, але їх ще більше поза школою. Все таки є ще батьки, які виявляють незрозумілу байдужність до такого великого діла і не доцінюють вартости навчання своєї дитини в школі українознавства. Управа школи і Батьківський Комітет роблять усе, що можливе, щоб цю байдужність викорінити м. ін. дбають про те, щоб у школі не проявлялись шкідливі впливи міжпартійної боротьби чи спорів на тлі віроісповідних різниць. У школі є щайбільше католиків, але є теж православні і євангелики.

На порозі нового шкільного року школа стоїть перед важним питанням: як зрушити сумління закам'янілих і короткозорих батьків, що так неуважно ставляться до школи українознавства. Та Батьківський Комітет надіється, що грядучий шк. рік, буде дальшим поважним скоком уперед і що число дітей значно зросте. Голова Батьківського Комітету інж. Березовський (12375 Мейн Стр. Дітройт 12) завжди готов дати всі потрібні інформації. Вписи дітей і початок навчання назначені на 11 вересня 1954. Цікаве, хто з дітей залишиться поза рямцями школи? Її Управа веде евіденцію і через деякий час можна буде зорієнтуватись.

Український Парк і Оселя — велике досягнення

Почалось від того, що пластуни - сеньйори захотіли придбати для пластової молоді кусок землі, далеко від міського гамору і руху. Вони зацікавили тим Т-во Українських Інженерів, відділ у Дітройті. Це був добрий союзник, бо не тільки взявся пильно за діло, але вставив в цей плян придбання разом з тим також парку та літніх осель для українського громадянства. Справа тягнулась довго, бо вибрати об'єкт було нелегко. Врешті вибрано фарму на 120 акрів, в тому 35 акрів озера. Фарма віддалена 40 миль від Дітройту і лежить на лінії Дітройт — Ленсінґ, має буйну рослинність і багато високих дерев, м. ін. чимало сосон та 3 будиночки (один новий мешкальний, один старший мешкальний і ґараж з двома кімнатами).

Проблему фінансування купівлі розв'язано, здається, зовсім добре. Основано кооперативу „Діброва", члени - спонзори якої затягають у Кред. Спілці „Самопоміч" по 800 дол. позички. Ці позички сплачувати буде сама кооператива з частинної парцеляції фарми на оселі з доступом до озера. Парцеляція дозволить задержати решту фарми по другій стороні озера на національний парк і гарний шматок для пластунів. Усе забезпечене буде мортґеджами (1-ий для Кред. Спілки, другий для спонзорів). Досі на спонзорів зголосилось більше половини потрібної кількости. Нема вже сумніву, що заплянована акція пройде успішно. В той спосіб Дітройт матиме вже друге літнище (перше є на фармі Української Парафії Непор. Зачаття Дітройт-схід на Понтіяку). Воно буде доступне і гарне.

В. Нест-вич

і 8 нафтовими компаніями в цій справі, є „поневоленням краю на 40 років" і „образою для іранського народу". Моссадек відсиджує 3-річну кару в'язниці за бунт проти шаха.

НА АЗІЙСЬКИХ ОСТРОВАХ

(Закінчення зі стор. 2)

ких лікарів, які допомагали своїм японським колеґам рятувати вмираючого Кубойому, розціняться, як бажання поробити спостереження над діянням радіоактивности на людський організм.

Це саме пропаґував нашумілий японський фільм. Цей фільм, підтримуваний усіма червоними організаціями, має виразно протиамериканське наставлення. Початкова сцена зображує школу в Гірошімі сьогодні. Раптом дитина починає мучитись познаками затруєння радіоактивністю. Далі низка картин, як бомба руйнує місто і людське життя, як дівчата втікають в озеро, щоб рятуватись від пожежі, як безуміють тисячі і як ці тисячі гинуть.

Цей і інші фільми, випадок з рибалками, постійна червона аґітація, нужденність країни, — все використовується комуністичними аґентами.

Позиція Заходу захитана в очах незчисленних мільйонів населення Азії. Панічна втеча і жертви серед в'єтнамців — прихильників співпраці з Заходом — виявили наявну силу комуністичних країн.

Ці сили настільки вже тепер могутні і настільки переконані в переможності їхнього протектора Москви, що готові виконувати кожне чергове завдання Кремлю. Виходячи з останніх заяв комуністичних вождів, завданням цим буде обмежити рухи фльоти національного Китаю.

Формоза і Японія — твердині, що їх, у поході для дальшого завойовання світу, Кремль мусить ізолювати, якщо не здобути. Доля ж цих островів в'яжеться з долею малих островів прикитайського узбережжя, за яких вже розпочинається бій.

Бій цей супроводиться посиленою протиамериканською аґітацією, яка не оминає і Японії і яка вже давно підміновує ґрунт в країнах південної Азії.

І. К.

Лист до Редакції

Редакція „Свободи" одержала з Американського Комітету визволення від большевизму такого листа:

До Редакції „Свободи":

У „Свободі" з 6-го серпня 1954 надрукована заява, що Н. Осіпов, член Верховної Ради НТС, був також „основником Інституту для студій історії і культури СССР в Мюнхені".

Для правди треба ствердити, що п. Осіпов не був одним з основників багатонаціонального Інституту для студій історії і культури СССР та не мав жадного зв'язку з тим Інститутом. Натомість „Інститут", що його критикує в заяві п. Осіпов, це так званий „Іститут НТС" з осідком у Фракфурті. Між обидвома Інститутами немає жадного відношення.

Ню Йорк, 14 вересня 1954.

Спенсер Вільямс,
Директор зв'язків
з еміґраційною пресою.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою).

НОВІ КНИЖКИ В СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ

У видавництві „Радянський Письменник" вийшли друком такі нові книжки: Юрій Смолич — Дитинство, Наші тайни, Вісімнадцятиліттні, 638 стор.; Василь Минко — Яні зорі, повість, 254 стор.; Євген Кротевич — Сини землі, роман, 456 стор.; Микола Бажан — Єдність поезії, 111 стор.; Леонід Первомайський — На крутих берегах, поема, 82 стор.; Борис Слободянюк — Сонячна Долина, повість, 269 стор.; Павло Тичина — Шевченко і Чернишевський, драматична поема, 115 стор.; Андрій Малишко — Книга братів, поезії, 130 стор.; Олекса Носенко — В наші дні, оповідання, стор. 107; Дмитро Ткач — Крута хвиля, роман, 397 стор.; Василь Кучер — Устим Кармелюк, роман, стор. 500; Юрій Мушкетник — Семен Палій, повість, 391 стор.; Йосип Кисельов — Одвічна дружба, критична розвідка, 180 стор.

Ціла злива московсько-комуністичної пропаґанди в українській мові!

● Совєтський високий комісар в Австрії захадав прогнати зі служби двох австрійських поліціянтів, які допустили до того, що їх собака покусав совєтського вояка. Пес покусав вояка тоді, коли він кинувся з ножем на шевця, а потім почав погрожувати поліціянтам.

Філія Українського Лікарського Т-ва в Америці,
ВІДДІЛ МЕТРОПОЛІЇ НЮ ЙОРК
ділиться з Членами Т-ва і Українським Громадянством сумною вісткою, що в дні 11-го вересня 1954 р., нагло помер

Д-Р ОСИП ШКВАРОК

ур. 26-го вересня 1896 р.

Похорони відбудуться в суботу, 18-го вересня, о год. 9-ій рано з Катедрального Храму у Филаделфії.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа Філії Українського Лікарського Т-ва в Америці.

До Українського Громадянства Дітройту

Повідомляємо, що кілька місяців тому на зборах О.б.В.У., Відділ в Дітройті, вибрано Комітет для влаштування Ювілею Сороколіття виступу Усусусів в Дітройті.

В склад Комітету ввійшли переважно Усусуси з Дітройту.

Йде інтензивна підготовка до Ювілею, який відбудеться в неділю, дня 28-го листопада ц.р. в авдиторії Української Католицької Школи в Гемтремку при вулиці Комор.

Початок Ювілею і дальші подробиці будуть своєчасно подані до відома.

ЗА ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ:
Д-р П. Біланюк, секр.; Мґр. Фр. Липецький, голова.

КОМІТЕТ ОБ'ЄДНАНИХ АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ міста НЮ ЙОРКУ — філія УККА
— улаштовує —
В НЕДІЛЮ, 19-го ВЕРЕСНЯ 1954 Р., о год. 2:30 пополудні в залі MANHATTAN CENTER, 311 W. 34th St., N.Y.C.

ВЕЛИКУ ПРОТЕСТАЦІЙНУ МАНІФЕСТАЦІЮ

ПРОТИ МОСКОВСЬКОГО ІМПЕРІЯЛІЗМУ ТА СТВОРЕННЯ МОСКВОЮ ПЕРЕЯСЛАВСЬКОЇ ЛЕҐЕНДИ.

В Маніфестації візьмуть участь: майор міста Р. ВАГНЕР, кандидат на губернатора Стейту Ню Йорк АВЕРЕЛ ГАРРІМАН, проф. ЛЕВ ДОБРЯНСЬКИЙ голова УККА, ДМИТРО ГАЛИЧИН урядуючий м. голова УККА та проф. ОЛЕКСАНДЕР ОГЛОБЛИН. Відкриття довершить голова Комітету Петро Кучма. Маніфестацією проводитиме адв. Степан Ямера. Резолюції предложить адв. Р. Гуглевич. — В мистецькій частині виступить Хор з Елизабет під дир. Романа Левицького та Молода Україна під дир. Ігоря Соневицького, акомпаніювати буде п. Ольга Дмитрів.

Розкриймо перед цілим світом забріхане та фальшиве обличчя Москви та її віковічний імперіялізм.

Висвітлім боротьбу української нації за волю і Державну Незалежність.

Візьмім масову участь в Маніфестації та зазначім чітко наше одностійне становище в боротьбі проти Москви.

Всі як один спішім на Протестаційну Маніфестацію, а тим хоча частинно сплатимо довг супроти поневоленої Батьківщини.

КОМІТЕТ

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.

Адміністрація „Свободи".

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

Зі Спорту

ТРИЗУБ — УКРАЇНА 4:1 (0:1)

Торонто. — Змагання за чашу Арнолда із серії плей-офу відбулись на грищі Бродвю в присутності поверх 1,000 глядачів. Україна, яка виставила запасну команду, вела на половині 0:1. Ворота добув ГАВА, який з Березою належали до ліґової команди. По зміні Тризуб перевищив рутиною молодих змагунів України та стрілив чергові ворота Тріскан 2, ДМИТРУК 1 і В. БІЛОУС 1. Гра обох команд була пристойна.

ТРИЗУБ — ГАКОАГ 4:1

Торонто. — Це фіналова зустріч Тризуба за першенство Н. Ліґи проти чемпіона провінції Квібек ГАКОАГ МОНТРЕАЛ ФЦ. Тризуб репрезентував себе дуже добре проти сильного партнера та переміг його високим рахунком 4:1 воріт. Усі ворота впали зі стрілів змагунів Тризуба — Сенчіч, Здріліч, Дмитрук, Тріскан, коли Ферра Штопер вбив собі м'яча у власні ворота. Після останньої 20 рунди гор ТРИЗУБ стоїть на 6-му місці, добувши 20 точок і 52:46 відношення воріт. День опісля Гакоаг переміг Ст. Ендріюс 2:0.

УКРАЇНА — ОЛСТЕР ЮНАЙТЕД 2:2 (1:2)

Торонто. — Чемпіон Н. Ліґи та власник чаші Карлінґа в першенствах футболу провінції Онтеріо — СТ УКРАЇНА ремісував свою чергову зустріч проти ОЛСТЕР ЮНАЙТЕД 2:2. Скоро на початку змагань противник енерґійно атакує та добуває ведення 0:2, зі стрілів А. Девіс і Л. Мідлей. В 35 мін: Л. Дичківський стріляє ворота — 1:2 та вислід вдержується до 88 мін. Суддя п. Морґан признає мет карний, який тренер Остап Стецьків замінює в другі ворота. Глядачів грубо поверх 2,000. Зустріч йшла в серії плей-офу групи Бродвю.

ТАБЕЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЛІҐИ ОНТЕРІО

1. Ст. Україна	Гор 19	Точок 28—10	Воріт 50—28
2. Олстер Юнайтед	20	27—13	48—27
3. Італія ФЦ	20	26—14	43—29
4. Гунґарія ТК	20	23—17	31—32
5. Гакоаг Мнтреал	19	22—16	43—32
6. Уск Тризуб	20	20—20	52—46
7. Олімпія ФЦ	20	18—22	40—42
8. Ст. Ендріюс	20	17—23	31—42
9. І. Е. Кенедієнс	20	13—27	22—39
10. Вестінґгавз Гамілтон	19	12—26	33—52
11. Вайт-Іґолс	19	10—28	27—49

УКРАЇНЦІ ПЕРЕМАГАЮТЬ ЧЕМПІОНА КАНАДИ 3:1

Вінніпеґ. — У пів-фіналі провінційних першенств українські футболісти перемогли ЧЕМПІОНІВ КАНАДИ — Скатіш ФЦ Вінніпеґ 3:1. Ворота добули: Боржер, Довгун, Даський. Чемпіон Домінії рівнав на 1:1, коли українці вели до половини 1:0 з мету карного, за руку заложника Мекей. УФК Інститут Просвіта Вінніпеґ виступав в складі: Інґерсолд, Хим, Симчин, Гілдерман, Москаль, Куссий, Гайндел, Боб, Боржер, Даський, Даський II, Довгун, Столяр і Ваґнер. Перемога УФК Інститут Просвіта Вінніпеґ анґажує нашу команду до фіналу проти О-кум Інн, якого переможець добуде першенство і нагороду провінції Манітоба.

Богдан Прудиус.

У ВАШИНҐТОНІ ЛЕГКО ПРОЙШЛО СКАСУВАННЯ СЕҐРЕҐАЦІЇ В ШКОЛАХ

Вашинґтон. — В столиці держави, Вашинґтоні, вперше в історії цього міста засіли в клясах одне поруч одного діти білих і кольорових батьків в першому дні нового шкільного року. Не було найменшого випадку невдоволення між школярами та батьками, коли, згідно з вирішенням Найвищого Суду ЗДА, скасовано окремі школи для білих і кольорових дітей. 3,000 кольорових школярів приділено до шкіл, де мають навчатись коло 100,000 дітей столиці держави. — Але в деяких південних стейтах скасування окремих шкіл для кольорових дітей не приходить так легко, як у Вашинґтоні. В місцевості Вайт Селфур Спрінґс в Вест Вірджінії 275 учнів середньої школи застрайкували, бо не хочуть сидіти в клясах разом із учнями кольорових батьків. Шкільна влада зарядила, щоб покищо ці учні навчалися окремо, а учні кольорових батьків вернулись до своєї дотеперішньої окремої школи.

● 120 політичних втікачів з Ґватемалі вилетіли літаком до Арґентини. Між ними — два визначні комуністи. Після революції вони просили азилю в арґентинській амбасаді у столиці Ґватемалі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Дністер", 430 відд., повідомляє своїх членів, що побір складок за місяць вересень відбудеться в суботу, 18 вересня, в годинах від 7—9-тої веч., в Укр. Клюбі, при 23-ій і Бравн вул., і в неділю, 19. вересня, в Укр. Клюбі про 847 Н. Франклін вул., в год. від 11:30—1:30 попол. — О. Бакай.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 15-ти мільйонового майна організації!

Посмертні Згадки

ГЕЛЕНА ДІХТЯР, членкиця відділу 170 УНСоюзу в Джерзі Ситі, Н. Дж., померла 5-го вересня 1954 р., проживши 49 р. Родом з м. Кракова, прибула до Америки 1950 р. Полишила в смутку мужа Олеся, сина Юрія, дочки Наталію і Катерину. Похорон відбувся з Православної церкви св. Володимира при участи Родини і знайомих на цвинтар Арлінґтон, Н. Дж., — В. Й П.!
І. Грабар, секр.

ПЕТРО БРЕЛО, член Т-ва А. Бончевського відд. 10 УНСоюзу, в Ансонії, Конн., помер 19-го серпня 1954 р., проживши 73 роки. Покійний походив зі села Дапшиця, повіт Ясло, Галичина. Покійний родився 1881 р. Полишив в смутку дружину Анастазію, 3 синів, 2 дочки і 5 внуків. Похорон відбувся 21-го серпня з дому жалоби до церкви св. Петра і Павла при участи Родини і Братства. Тіло покійного відпроваджено на цвинтар св. Петра і Павла в Дербі, Конн. на вічний спочинок. — В. Й. П.!
В. Глива, секр.

ОМ. КАШУБА, член відділу 248 УНСоюзу у Коцвіл, Па., по тяжкій недузі помер 4-го вересня 1954 р., проживши 62 р. Покійний родився 1892 р., в селі Глубічок Вел., повіт Тернопіль, Зах. Україна. До УНСоюзу вступив 1934 р.. Полишив у смутку дружину, 2 синів, 3 дочки і 8 внуки. Похорон відбувся 9-го вересня, похоронено на Українськім цвинтарі при великім здвизі народу і 25 священиків. — В. Й. П.!
М. Кобилянський, секр.

Купуйте в підприємствах, що оголошуються в „Свободі".

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ...
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ
ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВІНҐС.

РОЗШУКИ

Пошукую Сестру АННУ КОВАЛЬЧУК з села Ярчів, повіт Томашів Любельський. В 1945 році перебувала, в Німеччині в американській зоні — Рідіґмінде Крайс Альсвель ова Гессен. Хто би про неї знав, куди вона поїхала або де тепер знаходиться, прошу повідомити на адресу:
Magdalena Kowalczuk Dzuman
341 E. 6th St., New York 3, N. Y.

Пошукую Віктора КРАСЮКА, який працював на копальні у Німеччині місто Бахум (англ. зона) 1942 року, походить зі Східньої України села Попільня, Житомирської области (раніш Київської). Народж. 1923 р., має на руці ушкодження двох великих пальців. Хто про нього щось знає з якого то не було б року, дуже прошу повідоміть на адресу:
MARIJA CHUKALO
6534 Southern, Detroit 10, Mich.